

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiae, Speculum Disciplinae, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De disciplina in hospitio seruanda. Cap. XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

nam vnā debent habere, difformes exterius non debent esse. Vniformitas morum, vniformitatem iuvat & indicat animorum. Senioris consuetudini debet se socius humiliter conformare. Religiosorum morem cum eis officiantes seruamus, cum aliis inclinationum ritus ignaris, festiuo tempore ad omnes collectas vultu ad altare verso cum reuerentia stantes: ad B. virginis & sanctorum duntaxat, qui speciali ex more veneratione coluntur nomina, inclinamus. In feria verò simus ad omnes orationes prostrati. Ad præfationem semper, & quando dicitur Agnus Dei, moris est stare. Veruntamen si quando apud extraneos duxerint celebrandum, modum ordinis sui in celebrando vniformitatis occasione non variant; nec ipsum dimittant, nisi aliter facere cogat necessitas: ne velut instabiles & modum proprium non habentes, cum variis Ecclesiarum consuetudinibus temerariè variantur. Possunt tamen in benedictionibus post Missam, iuxta morem patriæ faciendis, & in omnibus huiusmodi quæ modo non præiudicant regulari, Ecclesiarum in quibus fuerint, consuetudines obseruare.

Seniori se
conformes
iunioris

De disciplina in hospitio seruanda.

CAP. XXX.

IN hospitij domo cum fuerint, studeant se in omnibus gerere humiliter ac prudenter circa custodiam disciplinæ: humilitatem erga personas in conuersatione ostendant, personis maioribus humiliter deferant, personis humilioribus & pauperibus tanquam confratribus suis, socialiter & benignè loquantur. Conuersatio quoque signum aliquod superbiæ non prætendat. Nunquam ad prima se ingerant lo-

ca, nec tamen ad ea vocati prorsus refugiant. Senioris tamen fratris, quem præponere debet, semper in omnibus honore seruato. Quod honori vel certè deliciis deseruire videtur, humiliter vtrique declinatur, & honesta modestia recusatur. Vbi autem senioris aut sociorum accedit instantia, cedere magis quàm diutiùs repugnare oportet. Parendo potiùs quàm obstinatus repugnando, seruatur humilitas. Reprehensibilis difficultas, vbi palàm nutui obuiatur senioris. Lectos seculariù non ascendat indifferenter per diem: nec familiam hospiti obsequiorum exactione molestet. Decet pauperes paucis esse contentos: ipsique necessitati est pro loco & tempore detrahendum. Nunquam hospitem familiaritas, vel alicuius affinitatis propinquitas præsumptionem inducat: vt in domo præcipere, curiosa quærere, aut de factis domus vel familiæ indagandis vel disponendis se iterum intromittere velint, qui propriæ rei familiaris curam, vt Deo seruirent liberius abiecerunt. Prudentiam quidem necessariam habent, vt sint in sui custodia circumspècti. vnde Apostolus, In sapiètia, inquit, ambulare ad eos qui foris sunt. Et Dñs, Caute, inquit, ab hominibus. Cautè ergo in disciplina censura non solum in publico, verum etiam in priuato se habeant. Nullum (ait quidam) putaueris locum sine teste. Narrabat quidam frater, se in quibusdam secularium domibus, occultas deprehendisse fenestras, per quas ea quæ in domibus illis existentes agebant, ipsis non percipientibus poterant aperte videri. In æstate meridiano tempore dormitionis iacentes, aliquod si possunt super habitum operimentum, saltem vsque ad cingulum habeant: ne quando dormiunt, eos indecenter quidem inter homines discooperiri contingat.

Eru-

Parendo
seruatur
humilitas.

Mat. 10, 16

Col. 4, 4

Met. 10, 17

Nullus sine teste
locus.

Seneca lib.
de moribus.

Erubescenda nimis quibusdam ex hoc acci-
 disse feruntur. Habenda ubique prudentiæ
 circumspectio & cautela circa personas, loca,
 negotia, & res si quas habuerint reponendas.
 Circa personas, vt se nimis hominibus non
 committant, quantumcunque familiares fue-
 rint aut propinqui. Attendant sibi in omnibus
 quæ dicunt aut faciunt. Spiritualis ille qui
 omnia diiudicat & ipse à nemine iudicatur,
 omne opus suum trina quadam consideratio-
 ne præueniet. Primum quidem, an quod possit
 liceat: deinde an deceat: postremo an expe-
 diat. In omnibus semetipsos sicut Dei mini-
 stros exhibeant. Sint in aspectu, gestu & omni
 actione sua serij, religiosi & modesti sicut decet
 sanctos. Verantamē modus quidā est religio-
 nis: superstitiosum ideo esse nimis nō oportet.
 Dabit congruum inter homines modum dis-
 cretio personarum. Status & qualitas homi-
 num differens, differentiam exigit conserua-
 ri. Habet se prudens cum differentibus diffe-
 renter, cum omnibus tamen cautē. Erit sim-
 plex non stolidus, humilis non deiectus, man-
 fuerus non blandus, hilaris non lasciuus, affa-
 bilis non vaniloquus aut scurrilis. Quinimo
 interest sapientis, sic (si res exigat) à rigore in-
 terdum remitti, vt modū tamen modestiæ nec
 in ipsa remissione dimittat. Potest grauitatis
 censura remitti pro tempore non dimitti. Im-
 putanda tamen remissio, vbi nulla decentiæ
 vel utilitatis intentio. Prudēs Domini seruus,
 utilitatis fructum ex sua nouit remissione af-
 ferre. Ad hoc quoniam attendenda est hone-
 stis congrua personarum honestas, honestiori-
 bus semper adhæreant. Mulierum tam pro-
 pinquarum quàm aliarum cautē prout pote-
 runt societatem declinent, earumque familia-
 re nimis obsequium & tactum omnino refu-

1. Cor. 3, 18
 Considera an liceat, deceat, expedi-
 diat.
Ex Bern. 3°
 de consideratione, in
 med.
2. Cor. 6, 4

*Mulierum
 tactus &
 obsequia
 nō admit-
 tenda.*

giant. Nulla ratione sustineant, quod pedes sibi à muliere lauètur. Nudã autem manũ mulieris tãgere, vel ad eius caput vel corpus vbi libet absque necessaria & euidenti causa manum extẽdere, ab omni prorsus religionis honestate quis dubitat alienum? Quãdo religiosum cum muliere sedet aut loquitur, manus suas occultare & ad se retrahere debet, quas etiam quodocunque cum personis extraneis loquitur, simul iunctas, & velut inuicem colligatas, vel aliãs religiosẽ decet haberi. Locutio disciplinam requirit. Nunquam mulierem quantumcunque sibi affinitate coniunctam, siue sororem siue neptem, quantumcunque pueriles, sed nec facillẽ matrem propriam osculentur. Fugiant omnino feminea oscula milites Christi: cum osculum etiam viris offerri non deceat: nisi fortẽ vbi de proprio patre vel aliis honestis personis, moris exactu, sine scandalo vitari non potest. Religionis personam, religionis honestas os indifferenter osculis communicare non patitur. Denique periculo animæ mulierum habetur societas. Igitur (vt docet quidam sanctus) vbique gustanda est cum mulieribus nõ continuãda presentia: sed quasi transeunter feminis exhibẽda est accessio quodammodo fugitiua. Tutius est non posse perire, quã in iuxta periculum non perisse.] Illum autem nec castum dixerim nec honestum, qui mulierem aut tangere, aut tactum eius admittere non abhorret. Quomodo enim tangere licet, quod intueri non licet? Ad custodiendam cordis munditiam, exterior quoque sensuum disciplina est seruanda. Loca igitur quæ periculi vel suspicionis materiã dare possunt, cautẽ declinent: nec soli cum muliere in locis huiusmodi vel ad modicum morẽtur. Domina quædam (vt fertur) dum duo religiosi ad eius domum

Mulierum
colloquia
vitanda.

Vide S. Bonavent. in
hist. sancti
Franc. c. 5.

Sententia
D. Hieron.
2. 1. ep. 47.
paulo post
principiũ,
quæ incipit,
Retulit
mihi. De
vitando
suspecto cõ-
subernio.

mum diuertissent, alterum seorsum vocavit in
 cameram, quasi secretò aliquid sibi locutura:
 quem ingressum mox ad turpitudinem prouo-
 cans, asseruit firmiter se cōtinuò contra ipsum
 quasi ei violentiam inferentem, nisi statim si-
 bi acquiesceret, clamaturam. Tunc doctus à
 Domino frater, antequam mulier in vocē cla-
 moris prorumperet ad fratrem consocium, qui
 cum pluribus personis in atrio domus erat, alta
 voce clamauit, librum sibi continuò afferri re-
 quirens: sicque adueniente fratre, necesse ha-
 buit mulier ab huiusmodi nefaria sollicitatio-
 ne cessare, & frater hominum confusionem
 euasit. Nonnulli ob causam similem confusi
 turpiter, & verberati grauiter fuisse dicuntur.
 Qui aut̄ cauet laqueos, securus erit: qui autē
 nō cauet, est aut̄ stultissimus aut̄ peruersus: nec
 est eius excusatio admittenda. De nocte si per
 domos hospitem ad necessaria exeunt, simul
 quidem & cum lumine vt filij lucis eant. Cæ-
 terum de mundanis secularium negotiis ex-
 pediendis, religiosus temerariè se non debet
 intromittere. Si de animæ negotio agitur, ap-
 ponendum est quidem & petendum cōsiliū
 ab his qui habent officium & peritiā consu-
 lendi. Aliàs non est militantis Deo, se iterum
 occasione propinquorum vel amicorum secu-
 laribus implicare negotiis, quæ mundo moriēs
 abdicauit. Impius est qui animæ suæ pro pa-
 rentibus suis est crudelis. Sed nec secularium
 literarum ad portandum vel præsentandum alicui
 recipi debent: nisi de ipsarum tenore opus for-
 sitan aliquod pietatis habente constiterit. Nec
 veris religiosis expedit, quòd verborum etiam
 sine literis pro negotiis huiusmodi baiuli fiant
 vel internuntij. Sed si super talibus requiran-
 tur; hoc per alios quos deceat fieri respicient.
 Circa rerum custodiam, siue libros siue alia se-

Notæ.
 Simile
 quid corre-
 rigit S.
 Bernardi-
 no Senēsi.

PROM. 22.
 15.

Impius est
 qui pro-
 pter parē-
 tes crude-
 lis est ani-
 mæ suæ.

Fratres nō
 sint nuntij
 aut litera-
 rū baiuli.

cum detulerint, nequaquam negligentes existant: sed omnia, libros precipue, antequam illa deponant de manibus vel de sinu, certæ fidelique personæ commendent, quæ à suis & canibus qui libros ut experientia docuit destruant, & cooperura non obstante corroderent, custodiat diligenter. Ipsæ quoque personæ quibus res huiusmodi committuntur, sunt super his instruendæ. Noctibus tamen cõsultius propter pericula, in loco certo & propinquo habentur. Nam quidam quos recommendauerat libros, repentino superueniente incendio perdidit.

De disciplina verborum inter seculares.

CAP. XXXI.

DISCIPLINA in verbo est junioribus & nouis, precipue inter extraneos obseruanda: ut tardè, cautè, ac demissa voce loquantur. Tardè, ut vsque ad ininterrogationem taceant, interrogati responsionem seniori relinquanti nisi fortè in speciali super leuibus, maximè ad propriam necessitatem spectantibus, ut de cibo & potu & similibus requirantur. De talibus potest quisque pro se, non tamen pro socio sine ipsius assensu respondere. Communem requirit assensum responsio, quæ de communi necessitate profertur. Cautè, ut cū præmeditatione loquantur: ut primò bis ad limam, quàm semel ad linguam veniat sermo: maximè si seniore fortè occupato, de ordine, de personis absentibus, de rumoribus vel de notabilibus aliis requirantur. De factis ordinis, ut de modo ieiunandi, de silentio, vel de aliis requisiti se nouos in ordine dicant, seniore requirendum præterdant, ne fortè dum sapièter & bene respondere se putant, stultum aliquid & quod omnino dici non oporteat dicant. Secreta ordinis quan-

Bis ad limam antequam ad linguam sermo veniat. Bernar. in speculo monachor.